

O'QUVCHILARNING OG'ZAKI VA YOZMA NUTQINI O'STIRISHDA MUSTAQIL ISHLARDAN FOYDALANISH

Allamberganova Gulchexra Qoylibaevna

Qoraqalpog'iston Respublikasi, I.Yusupov ijod maktabi,
ona tili va adabiyoti fani o'qituvchisi

Qudaynazarova Xalmira Jollibaevna

Nukus shahri, 32-sonli maktab ona tili va adabiyoti fani o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10535941>

Annotatsiya. Ushbu maqolada ona tili darslarini zamonaviy talablarga mos ravishda o'qitishda mustaqil ishlarning ahamiyati va mustaqil ishlarni tashkil etish maqsadlari, o'quvchilarning yozma savodxonligini rivojlantirish, mustaqil ishlash usullari haqida so'z etiladi.

Kalit so'zlar: Bilim, ko'nlikma, qobiliyat, mustaqil ish, faktlar ketma-ketligi.

USE OF INDEPENDENT WORK IN DEVELOPING ORAL AND WRITTEN SPEECH OF STUDENTS

Abstract. This article talks about the importance of independent work and the goals of organizing independent work in teaching native language classes in accordance with modern requirements, the development of students' written literacy, and methods of independent work.

Key words: Knowledge, skill, ability, independent work, sequence of facts.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ ПРИ РАЗВИТИИ УСТНОЙ И ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ СТУДЕНТОВ

Аннотация. В данной статье говорится о значении самостоятельной работы и целях организации самостоятельной работы на уроках родного языка в соответствии с современными требованиями, развитии письменной грамотности учащихся, методах самостоятельной работы.

Ключевые слова: Знания, умения, умения, самостоятельная работа, последовательность фактов.

Ona tili darslarida bog'lanishli nutqni o'stirish o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi, ularning tafakkurini kengaytiradi. Shuning uchun o'qituvchining vazifasi talabalarni bir "qolip"ga solmay, ularning fikrlash doiralarini kengaytirish, o'z nuqtai nazarini erkin ifodalay olishga imkon berish va mustaqil fikrlashga, tafakkur qilishga yo'naltirishdir.

Ayrim o'qituvchilar mustaqil ijodiy ishga etarli e'tibor bermaydilar, natijada o'quvchilar o'z fikrlarini og'zaki va yozma boyon qilishda qiynaladilar.

O'quvchilarning bog'lanishli nutqini o'stirish maqsadida turli xarakterdagi mustaqil ishlardan foydalaniladi. Jumladan ma'lum bir grammatik qoyda asosida tekst mazmunini qoyta hikoya qilish, rasmlar, diafilmlar, kinofilmlarda ko'rganlari yoki shaxsiy taassurotlari va eshitganlari asosida turli xarakterdagi insholar yozish, o'qilgan badiiy asar, ko'rilgan film va spektakllarga taqrizlar yozish, ma'lum bir uslubda berilgan tekstni ikkinshi bir uslubdagi tekstga taqqoslash orqali o'quvchilarda nutq madaniyatini shakllantirishga erishish mumkin.

O'quvchilar o'z fikrini erkin bayon qilishi uchun quyidagilarga ega bo'lishi lozim:

- a) Etarli darajada so'z boyligi;
- b) ona tilidan o'rganilgan qoydalarni amalda qo'llay olish malakasi;

- v) gapda so'zlarni o'rinli ishlatish, gapni grammatik jihattan to'g'ri tuzish, gaplarning bir-biriga bog'lanishini hisobga olgan holda bog'li tekst olish malakasi;
- g) o'z nutqida tilning tasviriy vositalaridan o'rinli foydalana olish malakasi;
- d) to'g'ri yozish ko'nikmasi.

O'quvchilarning bog'lanishli nutqini o'stirishda yoziladaigan insholarning ahamiyati katta. O'quvchilar o'z taassurotlari asosida mustaqil insho yozishga qiziqadilar.

O'quvchilarni mustaqil ravishda bayon va insho yozishga o'rgatish maqsadida o'qituvchi mustaqil ishning quyidagi bosqichlarini utashga daavat etadi: a/ tekstni diqqat bilan o'qib chiqish va tushinmagan so'zlarining manosini bilib olish; b/tekst mazmuniga qarab bayon rejasini tuzish; v/ reja asosida tekst mazmunini og'zaki hikoya qilishga tayyorlanish; g/ tekst mazmunini izchil bayon qilish uchun so'z, so'z birikmasi, gaplar tanlash; d/ yozilgan bayonni diqqat bilan o'qib chiqish, o'z-o'zini control qilish.

O'qituvchilar yozma ishlarga ajratilgan vaqtdan to'liq foydalanib bilishi kerak, va ha'r bir yozma ishni sinchiklab tekshirishi, xato va kamshiliklarni aniq ko'rsatishi, o'quvchilarga maslahat berishi, keying ishlarda shu tipdagi qatolarning oldini olishi kerak.

Xatolarning aldini olish savodxonlikni har tomonlama takomillashtirishning asosiy garobidir. O'quvchilar yo'l qo'yishi mumkin bo'lgan xatolarning oldini olish ushun o'qituvchi quyidagi shora tadbirlarni amalga oshirishi lozim: lug'at ishini keng yo'lga qo'yish, ha'r darsda o'quvchilarning mustaqil ishlarida ushrganan tipik xatolar hisobini olib boorish va keying darslarda mustaqil ishlarning tegishli xatolarni bartaraf etishga qaratilgan turlaridan foydalanish,

Xatolar oldini olishning eng muhim shoralaridan biri o'quvchilarning har kuni bajaradigan mustaqil ishlarida yul qo'ygan qatolari ustida ish olib borishni taminlashdir. O'quvchi mustaqil ishdagi qatoni o'qituvchi signali (xato haqida signal) asosida o'zi "Imlo lug'ot" bilan taqqoslash orqali aniqlaydi va shu so'zning to'g'ri variantini o'z imlo lug'oti daftariga ko'shirib oladi.

O'quvchilar nutqidagi dialektal xatolarni bartaraf qilish maqsadida bir-birining nutqidagi qato aytilgan so'zlarni aniqlab, uning adabiy tildagi variantini aytishni talab qilish kabi mustaqil ish turlaridan foydalanish mumkin.

O'qituvchi o'quvchilarninig og'zaki va yozma nutqlarini rivojlantirishda mustaqil ish turlaridan samarali foydalansa, shubhasiz o'quvchilarning ijodiy fikrlashiga, nazariy tushunshalarni amaliy ish bilan qo'shib olib borishiga erishadi.

REFERENCES

1. Usmonova O. O'quvchilarning mustaqil fikrlash salohiyatlarini o'stirish usullari. - «Til va adabiyot ta'limi» jurnali, 2002, №3
2. Husanboeva Q. Ta'limning zamonaviy texnologiyalari va mustaqil fikrlash. - «Til va adabiyot ta'limi» jurnali, 2003, №3
3. Niyazbaeva A., Kamalova G. ÓZBEKISTON XALQ BAXSHISI QALLIEV TEÑELBAY GENJEBAEVICH IJODI //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2023. – Т. 2. – №. 7. – С. 22-24.
4. Segizbaeva G., Kamalova G. M. DEVELOPMENT OF THE ORCHESTRA OF MUSICAL INSTRUMENTS IN KARAKALPAKSTAN //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 875-879.

5. Abdikarimova I. T., Kamalova G. M. QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASÍNDAĠÍ BIRINSHI FLEYTA ATQARÍWSHÍSÍ //Journal of new century innovations. – 2023. – Т. 43. – №. 3. – С. 178-181.
6. Guldana S., Kamalova G. M. J. CHARSEMOVTIŃ DÓRETIWSHILIGINDE FUGA JANRI //World scientific research journal. – 2023. – Т. 22. – №. 2. – С. 32-38.
7. Omarova A. SCHOOL CHEERS THROUGH MUSIC PROFESSIONAL DIRECTION //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 151-8. 8.Omarova A. SCHOOL CHEERS THROUGH MUSIC PROFESSIONAL DIRECTION //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 151-156.
8. Омарова А. ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ МУЗЫКАЛЬНОГО УРОКА.
9. Begis P., Kamalova G. M. SÓNYES JULDIZ //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2023. – Т. 32. – №. 2. – С. 55-59.
10. Niyazbaeva A., Kamalova G. ÓZBEKISTON XALQ BAXSHISI QALLIEV TEŃELBAY GENJEBAEVICH IJODI //Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования. – 2023. – Т. 2. – №. 7. – С. 22-24.
11. Segizbaeva G., Kamalova G. M. DEVELOPMENT OF THE ORCHESTRA OF MUSICAL INSTRUMENTS IN KARAKALPAKSTAN //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 875-879.
12. Abdikarimova I. T., Kamalova G. M. QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASÍNDAĠÍ BIRINSHI FLEYTA ATQARÍWSHÍSÍ //Journal of new century innovations. – 2023. – Т. 43. – №. 3. – С. 178-181.
13. Kamalova G. M. et al. ÓZBEKSTAN XALIQ BAQSISI ĠAYRATDIN ÓTEMURATOV //TADQIQOTLAR. – 2023. – Т. 25. – №. 1. – С. 40-42.
14. Kamalova G. M. et al. ÓZBEK MUZIKASINDA BALALAR FOLKLORI //Journal of new century innovations. – 2023. – Т. 39. – №. 2. – С. 85-87.
15. Kamalova G. M. et al. QARAQALPAQTIŃ BAY MIYRASI //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2023. – Т. 32. – №. 2. – С. 52-54.
16. Kamalova G. M. et al. QARAQALPAQSTANDA AKADEMIYALIQ VOKAL JÓNELISI //World scientific research journal. – 2023. – Т. 22. – №. 2. – С. 21-25.
17. Guldana S., Kamalova G. M. J. CHARSEMOVTIŃ DÓRETIWSHILIGINDE FUGA JANRI //World scientific research journal. – 2023. – Т. 22. – №. 2. – С. 32-38.
18. Kamalova, G. (2023). QÁLEMI ÓTKIR KOMPOZITOR (D.Djaňabaeva dóretiwshilik jolı). Вестник музыки и искусства, 1(2), 37–39.
19. Charshemov J. A REVIEW OF MARKABAY JIEMURATOV'S WORK //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 818-821.
20. Чаршемов Ж. МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА ЎЗБЕК КИНОМУСИҚАСИ //Вестник музыки и искусства. – 2023. – Т. 1. – №. 2. – С. 16-22.
21. Charshemov J. A REVIEW OF MARKABAY JIEMURATOV'S WORK //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 818-821.

22. Abdikarimova, I. (2023). ORTA AZIYADAGÍ OYANÍW DÁWIRI. Вестник музыки и искусства, 1(2), 161–163
23. Чаршемов, Ж. (2023). МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА ЎЗБЕК КИНОМУСИҚАСИ. Вестник музыки и искусства, 1(2), 16–22
24. Charshemov J. Problems of Using Karakalpak Folklore in Composers //Vital Annex: International Journal of Novel Research in Advanced Sciences. – 2023. – Т. 2. – №. 3. – С. 270-273.
25. Abatbayeva U. INITIAL LEVEL OF STUDENTS'MUSICAL CREATIVITY DEVELOPMENT //Modern Science And Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 323-326.
26. Абатбаева У. А. Арт-Педагогические И Арт-Терапевтические Технологии, Методы Пребывания В Образовании, Формы И Инструменты //Miasto Przyszłości. – 2023. – Т. 40. – С. 496-498.
27. Tajimuratova S. FORMATION OF STUDENTS'SKILLS OF INDEPENDENT PERFORMANCE THROUGH THE TEACHING OF ART HISTORY //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 841-849.
28. Saginbaevna T. S. FORMATION OF STUDENTS'SKILLS OF INDEPENDENT PERFORMANCE THROUGH THE TEACHING OF ART HISTORY //Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development. – 2022. – Т. 9. – С. 386-392.
29. Sag'inbaevna T. S. Cultural Life in Uzbekistan during the Years of Independence //Spanish Journal of Innovation and Integrity. – 2023. – Т. 18. – С. 39-41.
30. Tajimuratova S. FORMATION OF STUDENTS'SKILLS OF INDEPENDENT PERFORMANCE THROUGH THE TEACHING OF ART HISTORY //Modern Science and Research. – 2023. – Т. 2. – №. 10. – С. 841-849.
31. Saginbaevna T. S. Management and study of culture and art. – 2022.
32. Тажимуратова Ш. С. САНЪАТШУНОСЛИК ФАНЛАРИНИ ЎҚИТИШ ОРҚАЛИ ТАЛАБАЛАРНИНГ МУСТАҚИЛ ИШЛАШ КЎНИКМАЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ. – 2023.
33. Tajimuraova S. S. INFORMATION AND COMMUNICATIONS IN MANAGEMENT //Journal of Integrated Education and Research. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 509-511.